

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Havas Ügyvédi Iroda (1027 Budapest, Fő u. 80., I/4., ügyintéző: dr. Havas Gábor ügyvéd) által képviselt felperes neve(**felperes címe**) felperesnek - az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala Módszertani és Jogi Képviselési Főosztálya (1363 Budapest, Pf. 24., ügyintéző: dr. Révész dr. Galántai Jolán) által képviselt Fővárosi Bíróság (1055 Budapest, Markó u. 27.) alperes ellen bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránt indult perében a Fejér Megyei Bíróság 2007. április 20. napján meghozott P.22.679/2005/36. szám alatti ítélete ellen a felperes részéről 37. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben és akként változtatja meg, hogy kötelezi az alperest, fizessen meg 15 nap alatt a felperesnek 500.000 (ötszázezer) forintot.

A felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 22.500 (huszonkettőezer-ötszáz) forintra leszállítja és megállapítja, hogy a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes első kereseti kérelmében 5.000.000 forint, második kereseti kérelmében 1,- forint bírói jogkörben okozott nem vagyoni kára megtérítésére kérte kötelezni az alperest. Bejelentette perköltség-igényét is.

Az első kereseti kérelme körében előadta: az olasz bíróság őt szabadságvesztés büntetésre ítélte, melynek végrehajtása átvétele tárgyában az alperes előtt eljárás volt folyamatban. Ezen eljárásban az alperes kógens jogszabályi rendelkezéseket sértő határozatot hozott, amikor a szabadságvesztés büntetés végrehajtását nem börtön, hanem fegyház fokozatban rendelte el. Ez kettős hátrányt okozott neki: egyrészt négy hónappal túltöltötte a büntetését (2005 novembere helyett 2006. március 17-én szabadult), másrészt szigorúbb feltételek között tartották fogva, mintha börtönben lett volna.

A második kereseti kérelme kapcsán a Budai Központi Kerületi Bíróság előtt 8.B.XI.2064/2002. számon, illetve a Fővárosi Bíróság előtt 25.Bf.XI.7404/2004. számon löfegyverrel és lőszerral visszaélés büntette miatt ellene folyt büntetőügyben az alperes által elkövetett jogszabálysértésekre hivatkozott. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok megsértették a Be. 4. §-át, a 7. §-át, valamint a 75. §, 78. § (4) bekezdés, 117. §, 118. § (3) bekezdés, 124. § és a 331. § szerinti szabályokat. Az alperes nem adott esélyt, hogy az ellene felhozott vádak tisztességes eljárás keretében megcáfolhassa: a bíróság a bizonyítást manipulátívan folytatta le, megpróbálta a védőt több esetben korlátozni a munkájában. Ezzel megsértette az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Emberjogi Egyezmény 6. és 13. cikkelyét. A bíróságok nem oldották fel az ügyben levő aggályokat, koncepciózus eljárást folytattak le. A felperesi bizonyítási indítványok sorozatos elutasítása miatt a bizonyítást aggálytalannak minősíteni a másodfokú bíróság részéről is manipulatív lépés volt.

A felperesi álláspont szerint a bíróságok nem egyszerűen hibáztak, hanem ítéleteket gyártottak egy érzékelhető elvárás szerint. A jogsértő eljárásban született megalapozatlan ítéletek a jogbiztonságba és az alkotmányos elvek érvényesülésébe vetett hitét alapjaiban rombolták és sértették. Az az érzete alakult ki, hogy egy ártatlan embernek lehetőséget sem adnak a méltányos védekezésre.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte és útiköltségből álló perköltsége megtérítését igényelte.

Az első kereseti kérelem kapcsán azt nem vitatta, hogy az alperes tévedett a végrehajtási fokozat megállapítását illetően, és hogy a felperes büntetése letöltése során kedvezőbb helyzetben lett volna börtön fokozatban. A tévedés azonban - a Legfelsőbb Bíróság ítélete szerint is - helytelen jogértelmezésen alapult, márpedig az ítélkezési gyakorlat szerint a jogértelmezési, jogalkalmazási tévedések a kárfelelősség szempontjából a felróhatóság körén kívül esnek. Adott esetben nem kirívóan súlyos tévedésről volt szó, ezért a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdésben írt feltételek nem állnak fenn. Az alperes vitatta továbbá, hogy büntetését a felperes túltöltötte volna. A Legfelsőbb Bíróság ítélete szerint ugyanis a felperes feltételes szabadsága 2006. május 23-án volt esedékes, ténylegesen pedig 2006. március 17-én szabadult, vagyis korábban, mint ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság ítéletében írta. A második kereseti kérelemmel összefüggésben az alperes arra hivatkozott, hogy a tisztességes eljárás szabályait betartva járt el, károkozó magatartást nem tanúsított. A büntetőeljárásról szóló szabályokat betartották az eljáró bíróságok, jogellenes és felróható magatartást nem tanúsítottak. A kártérítési per egyébként sem jelentheti a büntetőeljárás teljes felülvizsgálatát, amire valójában a kereset irányulni látszik.

Megjegyezte továbbá, hogy a felperesnek nem vagyoni kárigénye van, ehhez pedig bizonyítania kellene, hogy személyiségi jogai sérültek, illetve hogy milyen mértékben.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 25.000 forint perköltséget.

Jogi indokolásában az első kereseti kérelem kapcsán kifejtette, hogy a Legfelsőbb Bíróság valóban megállapította ítéletével, hogy az alperes első- és másodfokú végzése a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát megállapító és a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezései vonatkozásában törvénysértőek. Leszögezte azt is, hogy a jogerős határozatokban kifejtett jogi álláspont helytelen jogértelmezés miatt téves. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint azonban az okirati bizonyítékokból kiderül, hogy a felperes büntetés-végrehajtásának átvétele során hozott döntés rendkívül sokoldalú összehasonlítást és elemzést igénylő, bonyolult jogértelmezésen alapult. Ennek körében nemcsak az olasz, illetőleg a magyar különféle törvényi rendelkezéseket kellett figyelembe venni, hanem a Strasbourg-i Egyezmény irányadó rendelkezése mellett értelmezni kellett a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló törvény különféle rendelkezéseit. Az okirati bizonyítékokból az is megállapítható volt, hogy a felperesnek, illetve védőjének ebben az eljárásban olyan kérelme, indítványa vagy beadványa nem volt, ami a helyes jogértelmezést - különösen jogi okfejtéssel - elősegítette volna. Egységes a bírói gyakorlat abban, hogy a jogszabály eltérő értelmezése önmagában jogellenes és felróható magatartást nem valósít meg, a téves jogszabály-értelmezésen alapuló határozat meghozatala a vétkesség megállapításához nem elegendő, erre nyilvánvaló és kirívó jogsértés esetén van jogi lehetőség. Adott esetben ilyen nyilvánvaló és kirívó jogsértésről nem beszélhetünk, ehhez képest az alperes oldalán hiányzik a jogellenes és felróható magatartás, melyre figyelemmel az első kereseti kérelem jogalap hiányában alaptalan.

A második kereseti kérelem kapcsán az elsőfokú bíróság arra utalt, hogy a felperes valójában a büntetőeljárás során vele szemben hozott ítélet megalapozatlanságának kimondását kívánja. A polgári per bíróságának azonban nem terjedhet ki a vizsgálata arra, hogy a feltárt bizonyítékokat a büntetőbíróság megfelelően értékelte-e, helyesen mérlegelte-e, azaz a határozata megalapozott-e. Ez ugyanis kizárólag a büntetőügyekben eljáró bíróságok hatáskörébe tartozó kérdés. Az, hogy a bizonyítási indítványok többségét a büntetőbíróság első- és másodfokon az adott vádbeli cselekmény megvalósulása szempontjából szükségtelennek találta, ezért azokat mellőzte, a megalapozottság körébe tartozó kérdés, ami kizárólag a büntetőbíróság szakmai és legjobb lelkiismerete szerinti megítélésére tartozik. Az iratokból megállapítható volt továbbá, hogy az első fokon határozatot hozó büntetőbíróság részletesen, egyenként kifejtette a felperes bizonyítási indítványai mellőzésének okát, amit a másodfokon eljáró büntetőbíróság csak megerősített. Ehhez képest a felperesnek az Emberjogi Egyezményben biztosított jogai nem sérültek. A felperes által hivatkozott büntetőeljárási jogszabálysértéseket egyenként vizsgálva az elsőfokú bíróság arra a

következtetésre jutott, hogy az alperes terhére jogellenes, felróható magatartást a második kereseti kérelem körében sem lehetett megállapítani. Ezért a keresetet e vonatkozásban is jogalap hiányában utasította el.

Az alperes javára - öt alkalommal való megjelenésére figyelemmel - útiköltségből álló perköltséget ítelt meg.

Az ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel kérve az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a keresetének történő helyt adást.

Az első kereseti kérelemmel kapcsolatban utalt arra, hogy az Olaszországban kiszabott büntetés végrehajtásának átvétele során az eljáró bíróság döntése nem bonyolult jogértelmezésen alapult. A nevezett tanács évek óta szinte kizárólagosan tárgyal évente többször is hasonló ügyeket, ahol mindig visszatérően a Strasbourgi Kiadatási Egyezményt kell alkalmaznia. Éppen az az alperesi felelősség egyik központi problémája, hogy csak a magyar Be. szabályait és azt is mechanikusan értelmezve vette döntése alapjául a bíróság. Az Egyezmény ugyanakkor több mint 20 éve van hatályban, Magyarország pedig 1996 óta vállalta azt alkalmazni. Mindezekre figyelemmel nem lehet az alapvető értelmezési hibákat menthetőnek nyilvánítani. Ha 8 évi jogalkalmazás után, szakosodott tanácsban eljárva a működése során a legalapvetőbb kérdésben is tévesen határozza meg az átvételi szabályokat a kizárólagosan illetékes bíróság, akkor ezt semmiféle bonyolultságra hivatkozással nem lehet elhárítani. Az pedig, hogy a felperes ügyvédjének a jogi segítségére rászorult-e az alperes, az egy messzire vezető kérdés.

A második kereseti kérelem körében a felperes fenntartotta, hogy az alperes sorozatos jogsértéseket követett el. Tény az is, hogy az ügyben született két ítélet nem felel meg a formális logika szabályainak sem, amikor olyan tényt fogad el bizonyítottnak, amiről a bíróságnak tudnia kellett, hogy az annak alapjául szolgáló közvetlen tény (a fegyver feltalálása) magát a bűnösséget nem támasztja még alá; míg a másik bizonyíték, a II. rendű vádlott később meg nem erősített vallomása, illetve éppen annak de facto visszavonása igényelte volna - a többi aggályos körülmény mellett és miatt - az igen zárt bizonyítást. Hangsúlyozta, hogy a tisztességes eljárás követelménye nemcsak egy absztrakt elvárás, de azt láttatni kell és lehetőség szerint a külsőségekben is meg kell jeleníteni, illetve a Római Emberi Jogi Egyezményt elsőbbségi joganyagként kellene alkalmazni. Adott esetben azonban éppen ezen Egyezmény 6. és 13. cikkelyét sértette meg a bíróság sorozatos jogsértéseivel, ezért a felperes kifejezetten kérte az Egyezmény szellemének alkalmazását is fellebbezése elbírálása során. Megjegyezte még, hogy az alperes a strasbourgi esetjog megismerésére nem törekedett, ez is oka a megalapozatlan döntésnek.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte és perköltséget igényelt. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékok pontos mérlegelésével helyesen állapította meg a tényállást, és megalapozott az abból levont jogi következtetése is.

Az első kereseti kérelemmel összefüggésben fenntartotta azon álláspontját, miszerint a büntetőügy során hozott döntés bonyolult jogértelmezésen alapult, önmagában pedig az a körülmény, hogy a hatóság eljárása vagy határozata utóbb

tévesnek bizonyult, nem vezethet annak megállapítására, hogy a meghozatalában közreműködő vétkes magatartást tanúsított. A jogalkalmazó munkával együtt járó jogszabály-alkalmazási és -értelmezési tévedések általában kívül esnek a felróhatóság körén. Kivételt az egyértelműen súlyos, feltűnően kirívó hibák képeznek, ilyen azonban a jelen eljárással kapcsolatban nem állapítható meg. Az alperes mindkét fokon ügyészi indítványra és annak megfelelően döntött; a hasonló ügyek gyakori előfordulása pedig nem mond semmit az adott ügybeli jogértelmezés felróhatóságáról, hiszen itt az olasz anyagi jogra kellett figyelemmel lenni, továbbá a tanács által elbírált ügyek nemzetközi összetétele sem állapítható meg.

Az alperes álláspontja szerint a második kereseti kérelemmel kapcsolatban is megalapozott az elsőfokú ítélet. A kereset csak akkor lenne alapos, ha megállapítható lenne, hogy a bűnösséget megállapító ítéleti döntés felróható okok miatt a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelésén alapult. Jelen esetben azonban ez nem mondható ki. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú ítélet helyes indokaira utalással való helybenhagyása indokolt.

Az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem érintett rendelkezése nem volt, ezért a Fővárosi Ítéltábla azt teljes terjedelmében bírálta felül.

A felperes fellebbezése kisebb részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan rögzítette, ezért az ítéltábla azt az alábbiakkal egészíti ki.

A felperes 2003. május 20-ától 2003. október 19-éig átvételi letartóztatásban volt, majd 2003. október 20-tól jogerős szabadságvesztés büntetését töltötte fegyház fokozatban. A Legfelsőbb Bíróság 2006. március 14-én hozta meg azt az ítéletét, amely szerint az alperes végzésének a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát megállapító és a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezései törvénysértőek. A Legfelsőbb Bíróság ezért e rendelkezéseket hatályon kívül helyezte és a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtön fokozatban határozta meg.

A terhelt büntetésének az Udinei Bíróság mellett működő Felülvizsgálati Hivatal által történt 225 nappal való csökkentését figyelembe véve a felperes a fegyház fokozatban letöltendő szabadságvesztés büntetését 2007. december 28-án töltötte volna ki, míg feltételes szabadsága 2006. május 23-án lett volna esedékes. A Legfelsőbb Bíróság a Bt.I.207/2006/5. számú ítélete indokolásában azonban rögzítette, hogy a végrehajtási fokozat törvénysértő megállapítása miatt a feltételes szabadság kérdésében soron kívüli eljárás lefolytatása szükséges.

A felperes végül 2006. március 17-én szabadult.

A fenti tényállás-kiegészítésre is figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság döntésével csak részben értett egyet az alábbiak miatt.

A felperes keresetét bírói jogkörben okozott kárára hivatkozva terjesztette elő, vagyis azt a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdéseire és az ezen keresztül alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdésére alapította. Jelen esetben a felperes a lehetséges jogorvoslatokat nem vitásan igénybe vette, ezek útján azonban kára nem volt

elhárítható. A Ptk. 349. §-ban foglalt speciális feltételek tehát a felperesi igényérvényesítés tekintetében fennállnak. A bíróságnak a továbbiakban azt kellett vizsgálnia, hogy a kártérítési felelősség általános feltételei megvalósultak-e. A felperesnek e körben azt kellett bizonyítania, hogy az alperes jogellenes magatartást tanúsított és ezzel okozati összefüggésben őt az általa megjelölt összegű kár érte. A felperesnek továbbá - mivel nem vagyoni kára megtérítését igényelte - személyiség jogsértést kellett kimutatnia az alperes terhére jogellenes magatartásként, figyelemmel a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontban foglalt utaló szabályra. Az alperes ugyanakkor kárfelelősségét annak bizonyításával menthette ki, hogy a károkozás neki nem róható fel.

Az első kereseti kérelem vonatkozásában az ítélet tábla nem ért egyet az elsőfokú bíróság azon megállapításával, miszerint az alperes oldalán hiányzik a jogellenes magatartás, ennek ellenkezőjét ugyanis éppen a Legfelsőbb Bíróság - a tényállás-kiegészítés körében rögzített - Bt.I.207/2006/5. számú ítélete állapította meg. Az pedig, hogy az alperes két határozata is törvénysértő volt a végrehajtási fokozat megállapítása és ebből adódóan a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezések tekintetében, egyben károkozó jogsértő magatartásnak is minősül, mert kétségtelenül a felperes személyiségi jogai megsértését eredményezte.

A felperes ugyan az 1979. évi 11. tvr. (továbbiakban Bv. tvr.) 32. §-a folytán a szabadságvesztés - bármely fokozatban történő - végrehajtása alatt elvesztette személyiségi szabadságát, számára a végrehajtási fokozat kérdése mégis különösen fontos volt, hiszen ettől függött, hogy az önrendelkezési joga milyen mértékben korlátozott (Bv. tvr. 26. § (1) és (2) bekezdés, 27. §). Tekintettel pedig arra, hogy a Bv. tvr. 26. § (1) bekezdése szerint a fegyház a szabadságvesztés szigorúbb végrehajtási módja, a felperesnek az emberi méltósághoz fűződő és a Ptk. 76. §-ában is rögzített alapvető személyiségi jogára visszavezethető személyi integritásához való joga sérült a végrehajtási fokozat téves megállapításával, illetve azzal, hogy a felperes közel 2 évet és 5 hónapot ült le börtön helyett fegyházban.

Az elsőfokú bíróság másodsorban a felróhatóság hiányára alapozta elutasító döntését. Álláspontja e körben az volt, hogy az alperesi döntés sokoldalú összehasonlítást és elemzést igénylő bonyolult jogértelmezésen alapult, és e jogértelmezés - téves volta ellenére - egyrészt bonyolultságánál, másrészt arra figyelemmel, hogy annak helytelenségére a felperes mint terhelt és védője sem világított rá, nyilvánvaló és kirívó jogsértésnek nem minősül. Ehhez képest pedig hiányzik az alperesi oldalon a felróhatóság.

A Fővárosi Ítélet tábla ezen állásponttal nem ért egyet.

Az elsőfokú bíróság nem releváns szempontokat vizsgált a felróhatóság körében: nincs ugyanis jelentősége valamely ügy bonyolultságának, illetve a büntetőeljárásban irányadó hivatalbóliságra tekintettel annak sem, hogy a terhelt védője elősegíti-e a helyes döntést. Ezzel szemben azt kell értékelni, hogy az egyébként mérlegeléstől nem függő döntésnél alkalmazandó és értelmezendő jogszabály teljesen és nyilvánvalóan egyértelmű-e. Ehhez képest lehet ugyanis

kimondani, hogy a bírói tévedés olyan súlyú-e, hogy az már nyilvánvaló és kirívó jogsértésnek minősül, ekként a felróhatóságot megalapozza. A kimentés tekintetében a bizonyítási teher az alperesen volt (Pp. 164. § (1) bekezdés).

Adott esetben a büntetőbíróság által értelmezendő jogszabály a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény (továbbiakban Nbjt.) volt. Ennek 52. § (1) bekezdése kimondja, hogy a Fővárosi Bíróság az elítélt átvételétől számított 3 hónapon belül a külföldi bíróság által kiszabott büntetés nemének, illetve végrehajtási fokozatának megfelelő és azzal azonos tartamú szabadságvesztést állapít meg. Ugyanezen § (2) bekezdésének első fordulata szerint ha a külföldi bíróság által kiszabott szabadságvesztés nemét, illetve végrehajtási fokozatát vagy tartamát illetően nem egyeztethető össze a magyar törvénnyel, a Fővárosi Bíróság a magyar törvény szerint az ítélet alapjául szolgáló azonos bűncselekményre előírt büntetési tétel keretein belül állapítja meg a büntetést.

Az alperes az idézett jogszabályhely (2) bekezdését alkalmazta, mert álláspontja szerint az olasz ítélet a végrehajtási fokozatot illetően nem egyeztethető össze a magyar törvénnyel.

A Legfelsőbb Bíróság büntető ítéletéből kitűnően az ügyben az volt a perdöntő kérdés, hogy mit kell összeegyeztethetőségen érteni. A Legfőbb Ügyészség jogorvoslati indítványa és a Legfelsőbb Bíróság ítélete is utal arra, hogy erre a kérdésre az ítélezési gyakorlat adott választ, vagyis az Nbjt. 52. § (2) bekezdésének önmagában való nyelvtani értelmezése nem volt elegendő a döntéshez. E jogszabály tehát nem egyértelmű, annak helyes alkalmazásához a Legfelsőbb Bíróság értelmezésére volt szükség. Amennyiben tehát az Nbjt. 52. § (2) bekezdésének alkalmazása egyedül elég lett volna a végrehajtásra átvett elítélt büntetésének a megállapításához, mérlegelhető lett volna, hogy nyilvánvaló és kirívó jogsértés történt-e egyáltalán. Ez esetben is figyelemmel kellett volna lenni azonban az Nbjt. 52. § (2) bekezdés második fordulatára, miszerint a büntetésnek nemét, illetve végrehajtási fokozatát, valamint tartamát tekintve a lehető legnagyobb mértékben meg kell felelnie annak a büntetésnek, amelyet a külföldi bíróság kiszabott.

Az ügyben azonban speciális jogszabályként irányadó volt a Strasbourgban, 1983. március 23-án kelt, az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény kihirdetése tárgyában meghozott 1994. évi XX. törvény is, melynek 11. Cikke 1/d) pontja szerint az ítélet átalakítása esetén a Végrehajtó Állam joga szerinti eljárás alkalmazandó. Az ítélet átalakításakor az illetékes hatóság nem súlyosbíthatja az elítélt büntetőjogi helyzetét, és semmilyen olyan büntetési minimumhoz nincs kötve, amelyet a Végrehajtó Állam joga az elkövetett cselekményre vagy cselekményekre előír.

E súlyosítási tilalom teljesen egyértelmű, külön értelmezést nem igénylő szabály, melynek általános megfogalmazásából („az elítélt büntetőjogi helyzete”) kitűnik, hogy az nemcsak a büntetés nemére, tartamára, hanem a végrehajtási fokozatára is vonatkozik. Ebből és az Nbjt. 52. § (2) bekezdés második fordulatából együttesen pedig nyilvánvalóan az következik, hogy az össze nem egyeztethetőség kérdése csak a terhelt javára szolgáló körülményként merülhet fel.

A kifejtettek alapján kimondható, hogy az alperesi döntés a Strasbourgi Egyezmény 11. Cikkének mint nyilvánvaló és egyértelmű jogszabályi rendelkezésnek a figyelmen kívül hagyásával született meg, ezért nem lehet szó a felróhatóság körén kívül eső tévedésről, hibáról.

Megjegyzi a Fővárosi Ítéltábla, hogy a felperes hivatkozása ugyanakkor az alperes eljáró tanácsától elvárható magatartást illetően alaptalan, hiszen a Ptk. 339. § (1) bekezdés körében a bíróságnak nem a „tőle elvárhatóságot”, hanem az adott helyzetben általában elvárható magatartás tanúsítását kell vizsgálnia. Jelen esetben pedig az alperes nem ezen általános elvárhatósági követelményeknek megfelelően járt el. Mivel pedig az alperes jogellenes, felróható magatartásával okozati összefüggésben a felperest kár érte, az első kereseti kérelem vonatkozásában a kereset jogalapja fennáll.

A kár mibenléte és összegszerűsége tekintetében az ítéltábla álláspontja a következő.

A felperes kárával kapcsolatban arra hivatkozott, hogy kettős hátrány érte: egyrészt a szigorúbb feltételekkel történt fogva tartása miatt, másrészt a feltételes szabadságra bocsátása kitolódott, s így 4 hónappal túltöltötte büntetését.

A feltételes szabadságra bocsátás azonban az elítélnek nem alanyi joga, csupán lehetőség: arról a büntetés-végrehajtási bíró a jogszabályban meghatározott feltételek vizsgálata alapján dönt (Btk. 47. § (1) bekezdés és Bv. tv. 8. §). A felperes tehát a korábbi feltételes szabadságra bocsátás esélyétől ugyan elesett, de ez - személyiségi jogi sérelem hiányában - nem ad alapot nem vagyoni kártérítés megítélésére.

A korábbiakban kifejtettek szerint azonban az, hogy a felperes a téves bírói döntés miatt börtön helyett fegyházban töltött el 2 évet és 5 hónapot, már megalapozza a személyiségi jogsértés vagyoni szankciójaként igényelhető nem vagyoni kártérítést.

A nem vagyoni kártérítésnek azonban igazodnia kell a joghátrány súlyához, ezt pedig a felperesnek kellett bizonyítania (Pp. 164. § (1) bekezdés). Amennyiben a hátrány köztudomású, úgy azt a bíróság erre való külön hivatkozás nélkül is figyelembe veszi (Pp. 163. § (3) bekezdés).

Jelen esetben a felperes konkrét, a szabadságvesztés végrehajtása során vele történt eseményeket nem adott elő, személyes meghallgatásakor is kizárólag a fegyház-börtön fokozatok közti, jogszabályban rögzített különbségekre utalt (Bv. tv. 25-27. §, 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet szabályai), és az ezek miatt őt ért hátrányt általában hangsúlyozta. Többlettényállás hiányában azonban az ítéltábla csak a köztudomású hátrányokat tudta figyelembe venni a kártérítés összegszerűségének a megállapításakor. Az adott körülmények között pedig úgy ítélte meg, hogy 500.000 forint kártérítés a felperest ért személyiségi jogi sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozására alkalmas, ezért ennek megfelelően határozott.

A felperesnek kamatkövetelése nem volt, így az ítéltáblának erről rendelkeznie nem kellett (Pp. 215. §).

Az első kereseti kérelem vonatkozásában tehát a fellebbezés részben eredményes volt, az ítélet az elsőfokú ítéletet e körben részben megváltoztatta.

A második kereseti kérelem tekintetében a Fővárosi Ítélet az elsőfokú bíróság elutasító döntésével egyetért, annak jogi indokolását azonban csak részben osztja.

A felperes második kereseti kérelmében a lőfegyverrel és lőszerral visszaélés büntette miatt ellene Magyarországon folyt büntetőügyben az alperes eljárását és magát a döntést kifogásolta. Keresetében azt sejtette, hogy az olasz és magyar hatóságok bűncselekménynek minősülő összejátszása folytán őt ártatlanul, konstruált tényállás alapján, a büntetőeljárás során előterjesztett bizonyítási indítványai manipulatív elutasításával ítélték el. Ennek tünete volt például az is, hogy a büntetőítéletet hozó bíróság a határozatát nem nyilvánosan hirdette ki. Nem vagyoni kártérítést azért igényelt, mert a bíróságokba és általában az alkotmányos elvek érvényesülésébe vetett bizalma megrendült. Követelése jogalapjaként az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Római Egyezmény 6. és 13. cikkét jelölte meg.

A Római Egyezmény 13. és 41. cikkéből következően azonban a jogsérelem elbírálására a hazai bíróság a belső jog alapján jogosult és köteles. Az Egyezmény tehát nem közvetlenül alkalmazandó, s így a kereset jogalapjaként sem szolgálhat. Megjegyzi még az ítélet, hogy a Strasbourg Emberjogi Bíróság ítéletei nem kötelező erejűek a magyar bíróságok számára, az erre vonatkozó fellebbezésbeli előadás téves. A Strasbourg Emberjogi Bíróság előtti ügyekben a Magyar Állam áll perben, az ítéletek vele szemben születnek: ekként az ítéletek a magyar jogot - a jogharmonizáció folytán - kétségtelenül alakítják, de közvetlen alkalmazásukra nincs a magyar bíróságoknak kötelezettsége, illetve lehetősége.

A fentiek miatt a második kereseti kérelem jogalapja ugyancsak a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdése, valamint a 339. § (1) bekezdése lehet figyelemmel a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontjára. E jogszabályokra tekintettel a perben evonatkozásban is azt kellett vizsgálni, hogy az alperes tanúsított-e személyiségi jogot sértő, jogellenes magatartást és ezzel okozati összefüggésben a felperes elszenvedett-e valamilyen személyiségi jogi hátrányt.

Az ítélet elsősorban arra utal, hogy a felperes által megjelölt hátrány (a bizalom megrendülése) nem jog, különösen nem a Ptk. 75. § (1) bekezdése által védett személyiségi jog: az egy viszonyt fejez ki a felperes és az állam intézményei, így a bíróságok között. Ehhez képest személyiségi jogi sérelemről, így kár bekövetkezéséről e körben eleve nem beszélhetünk, a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti konjunktív feltételek egyike tehát hiányzik, ami egyben a kárfelelősség kizártságát jelenti.

Ezen túl megállapítható az is, hogy a felperes a büntetőeljárásban irányadó eljárási szabályok megsértésére azért hivatkozik, hogy ezzel a döntés megalapozatlanságát

támassza alá; vagyis lényegében a jogerős büntetőbírói döntést kifogásolja. A polgári per bírósága azonban a büntetőbíróság ítéletét érdemben nem érintheti figyelemmel a Pp. 4. § (2) bekezdésére. Ha pedig valamely eljárási szabálysértés az ügy érdemét nem érinti, a kártérítési kereset szempontjából azért közömbös, mert önmagában ez - többlettényállás nélkül - személyiségi jogot nem sérthet.

Így például a felperes hivatkozása a büntetőügyben hozott ítélet kihirdetését illetően a nyilvánosság kizárására azért alaptalan, mert annak valósága esetén sem érinti a felperes személyiségi jogát. Emellett a kérdéses esetben nem is a nyilvánosság Be. szerinti kizárásáról volt szó, hanem az eljáró bíró személyiségi jogának a Ptk-ban biztosított gyakorlásáról (Ptk. 80. § (2) bekezdés).

Megjegyzi még az ítéletábra, hogy a felperes a második kereseti kérelem vonatkozásában nem vagyoni kárát 1,- forintban jelölte meg, ez pedig önmagában azt jelzi, hogy jogilag értékelhető és számszerűsíthető hátrány őt ténylegesen nem érte.

Ugyancsak megjegyzi az ítéletábra, hogy a felperes a másodfokú eljárásban utalt a továbbiakban lefolytatható perújítási eljárásra a magyarországi büntetőügyben: ez pedig azt is jelenti, hogy a felperesnek a büntetőbíróság előtt van lehetősége az esetleges hátrány kiküszöbölésére (Ptk. 340. §).

A fent kifejtettek figyelemmel a Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság döntését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A másodfokú bíróság döntése folytán a felperes - a pertárgyértékhez viszonyítva - kisebb részben (10 %-ban) lett pernyertes, erre tekintettel az elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezést is meg kellett változtatni a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint. A kereseti illetékre vonatkozó rendelkezés a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-án alapszik.

A másodfokú eljárásban a nagyobb részben pernyertes alperesnek igazolt költsége nem volt, ezért a másodfokú perköltség viselésére vonatkozóan az ítéletábrának rendelkeznie nem kellett. A felperes költségmentessége és az alperes illetékmentessége folytán a fellebbezési illetéket az állam viseli (6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §).

Budapest, 2007. november 27.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Szabó Klára s.k.
előadó bíró

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.
bíró

A kiadmány hitelélül: